

revocarentur, et ibi post breve tempus matrimonium contraherent? Respondeo: Validum esset certe, si iam, nemine reclamante, efformata fuisset consuetudo; sed, meo sensu, valeret etiam quamvis parochi vel Episcopi (in quorum paroeciis vel dioecesibus puellae famulantur) plus vel minus reclamarent. Ratio est quia brephotrophium considerari deberet ad instar domicilii paterni, cum praesumptione quod puellae semper intentionem habuissent ad illud redeundi dicta occasione. Et si haec ratio non valeret, tunc (cohaerenter supradictis) valeret alia quod tamquam vagae momentanee (et non in simplici transitu constitutae) considerandae essent. Nihilominus rem istam esse aequaliter dubiam, censuit S. C. Concilii 22 Nov. 1856 (apud Pallottini v. *Dispensatio* § XI. 22-28); et (in hypotesi quod brephotrophium tamquam domicilium paternum considerari non deberet) dubium cresceret si puella statim post contractum matrimonium ad pristinum domicilium praecise (nubendo cum aliquo de heri familia) reditura foret.

441. *Quid si quis recedens a loco subiecto legi Tridentinae, de matrimonio celebrando coram paroco et testibus, se conferret in locum ab hae lege exemptum (v. g. a Gallia in Angliam), et illuc matrimonium celebraret? Resp.* Certe valeret si illud contraheret cum persona illius loci. Item certe valeret si redderetur vagus. Item certe valeret si illuc ambo se conferrent simulque domicilium vel quasi-domicilium acquirendi intentionem haberent. Si autem nullum domicilium aut quasi-domicilium illuc acquirerent, tunc distinguendum esset: si enim illuc se conferrent in fraudem (scilicet cum unica vel principali intentione sic matrimonium contrahendi), tunc certe invalide contraherent. Seclusa autem hac fraude, matrimonium probabiliter erit validum, quia ex una parte peregrini legibus patriae non tenentur, et quoad contractus (cuiusmodi est matrimonium) sortirentur forum loci ubi contrahunt, atque (ut dicit aphorismus) *locus regit actum*; et ex alia parte nihil clari in contrarium adest. Vide *Praxim* (Vol. IV. n. 894).

442. *Quid e contra de illis, qui venientes ex loco a dicta lege exempto, vellent contrahere matrimonium ubi lex ipsa viget? Hi certissime debent contrahere coram paroco et testibus. Et idem dic de haereticis, quamvis eorum matrimonium in patria, etiam sine paroco validum foret (l. c. n. 895).*

ARTICULUS IV.

De delegatione ad assistendum matrimonio.

443. *Quum parochus, et a fortiori Episcopus, possit delegare alium ad assistendum matrimonio, quid notandum circa hanc delegationem ut sit valida? Pro praxi sufficit notare sequentia.*

I. Oportet ut delegatus sit sacerdos, quamvis a paroco non adhuc sacerdote (ut dixi) delegari posset.

II. Non sufficit delegatio praesumpta, aut quod parochus dixerit se esse delegaturum. Sufficeret tamen delegatio *tacita* (paroco scilicet vidente et non contradicente, si tamen facile contradicere posset), atque etiam *implicita* (ut puta, si daretur officium in quo assistentia quoque matrimonii includeretur).

III. Delegatio potest esse 1° *Specialissima*, scilicet ad assistendum tali vel tali matrimonio particulari. 2° *Specialis*, nempe ad assistendum matrimoniis in genere, nisi forte aliqua ad libitum parochi exciperentur. 3° *Generalis*, et haec dicitur etiam *ad universitatem causarum*, et contingit quando parochus (vel Episcopus) delegat sacerdotem ad exercenda in paroecia omnia officia parochialia, unde tunc ille esset tamquam parochus, seu (ut aiunt) ut alter ego.

IV. Delegati ad universitatem causarum sunt alicubi omnes vicarii parochiales, quia sic (saltem pro valido) ab Episcopo mittuntur (Cf. Génicot II. 71 et Gasparri II. 910 d). Sed generatim (et certe apud nos) non est ita. Ipsi sunt adiutores parochi, sed solum quando parochus ipse illorum auxilium exigit. Hinc quoad matrimonia nullam habent facultatem, nisi ab illo delegationem accipiant. Hoc tamen non vetat quominus haec delegatio possit esse implicita, imo etiam resolvi in delegationem ad universitatem causarum, ut puta, si parochus sive discedens sive infirmus vicario suo diceret: *Facies quidquid erit faciendum;*

vel: *Do tibi omnes facultates*. Sed quid si parochus discessisset et nihil dixisset? Videri posset non deesse delegationem tunc quoque implicitam et contentam in ipso facto relinquendi illum vice sua; idque contingere videtur 1° etiam pro omnibus matrimoniis, si absentia parochi futura esset valde diuturna; 2° pro matrimonio particulari, si illud (sciente parochi) brevi esset contrahendum. Sed ad cautelam consulendus esset Episcopus. (Gasparri *l. c. a*).

V. Delegatio extenderetur ad matrimonia clandestina? Videndum an delegatio fuerit simplex, an vero ad universitatem causarum. Delegatio simplex respicit matrimonium contrahendum ritu consueto, nec est cur parochus debeat esse sollicitus de commo isto clandestine contrahere volentibus procurando. E contra delegatio ad universitatem causarum extendi videtur etiam ad matrimonium clandestinum. Ecclesia enim vult ut ad illud extendatur facultas nedum parochorum sed etiam aliorum qui parochis aequiparantur, inter quos praeter oeconomos spirituales, coadiutores, et curatos (Cf. *n. 1*), illi etiam qui ad universitatem causarum delegantur, recenseri debent; qua de re vide Gasparri (*n. 910. 3. d*).

VI. Conditiones, quae forte a parochi in delegatione appositae fuissent, utique servari debent; sed notandum quod non semper tamquam vera conditio sine qua non et pro valido, sed saepe tamquam monita et instructiones circa licitum vel convenientem agendi modum, apponuntur; prout supra (*n. 358*) declaravi. Interdum res erit dubia, et tunc ante factum pro invaliditate, et post factum pro validitate, standum erit. Certe in locis ubi lex civilis gravissimas poenas infligit si matrimonium ecclesiasticum ante civile celebretur, invalide assisteret delegatus si parochus dixisset: *Do licentiam, praemisso matrimonio civili*. Aliud vero esset si dixisset: *Praemissis publicationibus vel praevia inquisitione et examine de statu libero*, saltem si aliqua tantummodo publicatio (v. g. ex oblivione) omissa fuisset (Cf. Gasparri *n. 948*).

VII. Delegatus ad universitatem causarum potest alios subdelegare quoad casus particulares. Secus est de delegato pro solis matrimoniis aut (a fortiori) pro solo casu particulari. Excipe nisi facultas tunc quoque subdelegandi ei expresse data fuisset. Sanchez (*III. xxxi. 6*).

444. *Circa illos, qui quasi-domicilium habent quidem in dioecesi, sed non in ulla dioecesis ipsius parocia, et in dioecesi semper circumvagantur, possetne Episcopus delegare aliquem, ut illorum matrimonio assistat?* Supponendo quod domicilium extra dioecesim haberent, et proinde non essent vagi, respondendum est negative; Tridentinum enim considerat casum in quo quis, saltem ratione quasi-domicilii, sit parochianus; non vero casum in quo quis eadem ratione sit dioecesanus. Ita S. C. C. 19 Nov. 1898 (Cf. *Praxis Vol. IV n. 896. XII*).

445. *Delegatio alterius essetne semper licita?* Negat Benedictus XIV (Encycl. *Nimiam*) et censet, parochum assistere debere personaliter, nisi gravi de causa vere foret impeditus; sed apud nos consuetudo est contraria; quae tolerabilis videtur, nisi parochus divites omnes sibi retineret; pauperes vero omnes vicario relinqueret; sic enim pauperum contemptorem (et fortasse etiam lucri cupidum) sese ostenderet.

ARTICULUS V.

De testibus pro matrimonio requisitis.

446. *Oportetne ut ipsi sint masculi? puberes? bonae famae? vocati ad hoc? Extranei familiae sponsorum?* Negative.

447. *Quid ergo exigitur?* 1° Ut habeant usum rationis. 2° Ut advertant et testificari possint de matrimonio ecclesiastico. 3° Ut una simul cum parochi, non vero prius vel postea, sponsorum consensum intelligant.

448. *Quid igitur si parochus vel testes physice dumtaxat et materialiter matrimonio assisterent?* Invalide assisterent. Assistentia contingere debet humano modo et cum vera rei gestae cognitione. S. C. C. apud Pallotini (v. *Matrimonium § XV n. 369*).

ARTICULUS VI.

De tempore in quo matrimonium celebrari potest.

449. *Facta ultima publicatione, potestne parochus statim matrimonio assistere?* Negative; sed solum (seclusa licentia Episcopi) die sequenti. S. Carol. (*C. Provinc. 5*). Insuper, si sponsus esset diversae paroeciae (vel dioecesis), admitti non posset, nisi deferret fidem sui parochi (ab eius curia episcopali recognitam) de denunciationibus peractis, quin ullum detectum fuerit impedimentum. Rituale (*Formulae circa fin.*).

450. *Tempore vetito (scilicet Adventus et Quadragesimae) prohibeturne solum benedictio nuptialis, et Missa pro sponso et sponsa, necnon solemniss sponsae ad domum sponsi traductio; an vero prohibetur etiam simplex matrimonii celebratio?* Benedictio nuptialis et Missa pro sponso et sponsa (vel commemoratio de eadem in Missa occurrenti) necnon solemniss sponsae traductio ita interdicitur, ut Episcopus dispensare nequeat. Simplex autem matrimonii celebratio permittitur; attamen solum iustis de causis ab Episcopo approbandis. Ita S. R. C. *Decr. gen. n. 3922 VI. (30 Iun. 1896)*, et *Decr. 3079*.

451. *Quaenam essent causae huiusmodi?* 1° Urgente necessitate matrimonium celebrandi in periculo mortis. 2° Ad obtruncandum concubinatum vel meretricium, propitiâ hic et nunc se offerente occasione, et maxime si concubinari in loco legitimi coniuges crederentur. 3° Si, differendo matrimonium, periculum adesset ne iniuste impediretur. 4° Si sponsa advertisset se esse ex sponso gravidam, ut scilicet infamia et scandalum evitaretur. 5° Denique generatim si ex dilatione matrimonii aliquod satis grave detrimentum sive spirituale sive temporale oriturum esset. Baruffaldi (*Tit. XLI. 198*).

ARTICULUS VII.

De loco ubi matrimonium celebrari potest.

452. Benedictio nuptialis certe dari nequit, nisi in Ecclesia. Si autem matrimonium sine benedictione nuptiali celebrandum esset, tunc ius commune equidem non praecipit, sed valde suadet, ut in Ecclesia celebretur. Cf. Ferraris (v. *Matrim. II. n. 57*) et Baruffaldi (*XLI 169*).

ARTICULUS VIII.

De sacramentali sponsorum confessione.

453. *Circa confessionem sponsorum, qui eo ipso die sunt matrimonium contracturi, quid notandum?*

I. Si sponsus de peccatis carnalibus cum sponsa commissis se accuset, expedire potest ut confessarius licentiam petat utendi tali notitia pro confessione sponsae, si forte ista huiusmodi peccata non esset accusatura; quam tamen non acceptabit si non libenter ei concedatur. Quamvis confessarius hanc licentiam non petivisset vel non obtinisset, si sponsa de dictis peccatis verba non faceret, posset nihilominus illam interrogare, utrum cum sponso contra sextum deliquisset, quandoquidem, ut ait S. Lig. (*VI. n. 631*), « in sponsis commune est prolabi in tactus « inhonestos val saltem in pravas cogitationes ». Si sponsa dicat se nihil huiusmodi commisisse, non erit insistendum (propter sigillum), sed supponi debet, apud alium talia peccata accusasse, quamvis forte dixisset, se, v. g. ab uno vel altero mense non fuisse confessam; hoc enim facile est mendacium, et forsâ die praecedenti confessionem fecit. Sed quid si sponsus dixisset, peccata ea ipsa nocte commissa fuisse, vel quovis modo confessarius reticentiam intervenire adverteret? S. Lig. (*l. c.*) dicit quod confessarius « eo casu nullo modo absolvat, sed tantum aliquid « oret ad occultandam negationem absolutionis ». Alii e

contra (vide Lugo *De Poen.* XXII. xxii. et Gury II. 619) dicunt, absolutionem sub conditione concedi posse; idque mihi quoque probabile videtur, maxime si sponsa aliquod aliud peccatum mortale confessa fuisset, quia contingere potest quod ipsa ex ignorantia credat sufficere si in posterum apud alium confessarium illa peccata accuset, atque interim excusari a tali confessione propter timorem non obtinendi absolutionem, qua in tali circumstantia adeo indiget. Insuper contingere potest quod sponsus quidem malâ, sed sponsa bonâ fide praedicta commiserit; interdum enim quaedam puellae simpliciores credunt non peccare in huiusmodi, speciatim quando cum solo sponso (et iam inceptis publicationibus) ita se gerant, maxime vero si de solis tactibus ageretur.

II. Ex quovis capite confessarius dubitet de sponso dispositione, curare quidem debet ut melius disponantur; sed, remanente dubio, debet nihilominus eos sub conditione absolvere (Cf. *De Recidivis n. 167*); imo si poenitens haberet aliquod peccatum, quod, si de eo in particulari recogitaret, de illo evitando propositum non esset concepturus, studiose curandum foret ut ad illud non reflecteret, atque dolorem et propositum in genere conciperet, iuxta explicationem datam *De Recidivis (n. 114)*.

III. Confessarius, etiam interrogatus, valde caute procedat in instruendis novis sponsis circa debitum matrimoniale. Ad summum (interrogatus, aut speciali subsistente ratione) verbis generalibus dicere poterit: 1° In matrimonio licere ea quae ad prolis propagationem diriguntur, et in his uxorem obedire debere marito; interdicti vero turpitudines quae ad prolem propagandam non deservirent, et in his uxorem marito obedire non debere, quandoquidem Dei maledictio incurreretur. 2° Si circa aliquid dubia subritura erunt, confessarium esse tunc interrogandum. 3° Denique bonum esse consilium ut coniuges in vigiliis, solemnitatibus, et quando ad SS. Communionem accedere debent, casti maneant.

ARTICULUS IX.

De ritu in matrimonii celebratione servando.

Praetermitto notissima, quae tamen a nupero parochis attente legi debent in rituali; et hic nonnulla tantummodo noto.

454. *Benedictio nuptialis in quo consistit?* Consistit in orationibus *Propitiare, Domine etc. Deus, qui etc.* necnon *Deus Abraham etc.*, quae sunt in Missa votiva *pro sponso et sponsa*.

455. *Estne de praecepto?* Non est de praecepto, sed ad illam recipiendam coniuges sunt adhortandi. *Decr. gen. 30 Jun. 1896 VI. (n. 3922)*.

456. *Benedictio nuptialis potestne unquam dari extra Missam?* Negative (*Decr. cit.*); sed dari debet in dicta Missa pro sponso et sponsa, quando permittitur; quando autem illa non permittitur, in Missa de die currenti, cum relativa commemoratione, dari debet. Missale.

457. *Missa pro sponso et sponsa quomodo celebranda?* Sine *Gloria*, sine *credo*, cum *Benedicamus Domino*, cum secunda et tertia oratione diei currentis et cum Evangelio consueto S. Ioannis in fine, non vero feriae (*Decr. cit.*). Color albus. Si pro pluribus sponsis unica dicitur Missa, nihil immutari debet. Del Vecchio (*II. 1023 not 1*).

458. *Missa pro sponso et sponsa quando non permittitur?* Praeter tempus pro nuptiis vetitum, non permittitur: 1° In diebus dominicis aliisque festis de praecepto. 2° In duplicibus classicis, quamvis non essent festa de praecepto (v. g. in festis suppressis). 3° In diebus duplicia excludentibus, nempe infra octavas privilegiatas Epiphaniae, Pentecostes, et SS. mi Corporis Christi, et in Vigilia Pentecostes (*Decr. cit.*). 4° In diebus Rogationum, si unica adsit Missa et fiat processio (quia tunc Missa Rogationum omitti nequit ex *Decr. 2740 ad 9*). 5° Si mulier sit vidua et benedictionem nuptialem alia vice receperit (*Decr. cit. 3922*).

459. *Benedictio nuptialis potestne dari semper?* Potest dari etiam in festis primae classis. Excipitur solum 1° tempus pro nuptiis vetitum; 2° dictus casus viduae, in quo, si dicatur Missa de die currenti, nequidem commemoratio pro sponso et sponsa fieri potest (*Decr. cit.*).

460. *In Missa teneturne sponsi communicare?* Loquendo de vero praecepto, negative (*Decr. cit.*).

461. *Debetne sponsis dari pax? Et quomodo?* Pax eis dari debet si adsit consuetudo, sed cum respectivo instrumento, non vero cum patena (*Decr. 10 Ian. 1852*).

462. *Quum ad celebrandum matrimonium parochus superpelliceum et stolam induere debeat, quaeritur utrum pro superpelliceo uti valeat alba cum stola ante pectus transversa, quando immediate post celebrationem matrimonii, Missam pro sponso et sponsa celebraturus sit?* S. R. C. (*Decr. 3158*) respondit: « Si immediate sequitur « Missa, sacerdos praeter albam et stolam induere debet « etiam planetam. Atque ita rescripsit, et servari mandavit ».

ARTICULUS X.

Solvuntur nonnulla quaesita.

463. *Quid si matrimonium celebraretur per procuratorem?* Habita Episcopi licentia: 1° Parochus inspicere debet an procurator habeat revera speciale et legitimum mandatum. 2° Advertendum quod procurator alium sibi substituere nequit, nisi hoc in mandato fuerit expressum. 3° Procurator coram sponsa et testibus prius exprimere debet apertis verbis, se agere nomine non proprio sed mandantis.

464. *Teneturne parochus nedum legere sed etiam applicare Missam pro sponsis?* « Sacerdos non tenetur « Missam applicare pro sponsis, nisi ab iisdem eleemosynam recipiat ». Ita S. C. S. O. (*1 Sept. 1841*) apud

Monitore eccles. (III. III. pag. 62). Parochus itaque eleemosynam non recepturus, etsi legat Missam *pro sponso et sponsa*, illam pro aliis applicare poterit.

465. *Quid de eleemosyna, quae post matrimonii celebrationem dari solet a sponsis, quin aliquid expriment?* *Estne pro applicatione Missae? Et cui debetur?* Si matrimonium sine Missa celebratum fuerit, tunc eleemosyna dari censetur pro matrimonio, et non pro Missa. Si vero Missa celebrata fuerit; tunc partim pro matrimonio, et partim pro Missae applicatione dari praesumitur. Si plura matrimonia eodem tempore, unica subsecuta Missa, celebrata fuerint; tunc eleemosynae a singulis receptae illam unicum Missam respicere videntur; ita ut scilicet parochus ad alias Missas sequentibus diebus applicandas teneri non videatur. Si autem non parochus sed alius sacerdos de eius licentia matrimonium benedixisset et Missam celebrasset, tunc, excepta parte quae ad applicationem Missae refertur, reliquum spectaret ad parochum. Ita Baruffaldi (*XLI. n. 160*), et clarius S. Congreg. Concilii *25 Iul. 1874* (apud *Acta Vol. VIII. pag. 65-74*). Pars autem quae ad applicationem Missae refertur, ordinarie determinari poterit iuxta taxam synodalem. Dico *ordinarie*; si enim sponsi divites essent et eleemosynam valde pinguem obtulissent, tunc praesumendum foret quod pro Missa aliquid ultra dictam taxam dare intendissent. Si parochus nesciret an sponsi eleemosynam daturi essent; tunc intentionem conditionatam efformare posset. Sed quid si sponsi darent eleemosynam valde exiguam, quae scilicet communi Missae stipendio circiter corresponderet? Non desunt parochi qui existimant eleemosynam tunc dari intuitu solius matrimonii, et Missae celebrationis, non vero applicationis, quam sponsi in tali casu praetendere non censentur. Huic opinioni sensus communis et vera intentio parochianorum apud nos obstare videtur; et notandum quod sponsi praeter eleemosynam pecuniariam, nonnulla alia munuscula parochi offerre solent; unde nihil vetat quominus, stipen-